קשיא מליקה אמליקה קשיא הקטרה אהקטרה ולטעמיך תיקשי לך היא גופא דקתני לא אמרו אלא בפסח בלבד והדר תני אחד השיחט ואחד הזורק ואחד המולק ואחד המזה אלא הא והא ר"ש מליקה אמליקה לא קשיא כאן בארבעה עשר כאן בחולו של מועד ואידי ואידי ר"ש היא הקטרה אהקטרה נמי לא קשיא תנאי היא דאיכא דמקיש הקטרה לשחיטה ואיכא מאן דלא מקיש: רבי יהודה אומר אף התמיד וכו': מאי טעמא דרבי יהודה אמר לך [1]זבחי זבח המיוחד לי ומאי ניהו תמיד: ר"ש אומר הפסח בארבעה עשר וכו': מ"ט דר"ש דכתיב זבחי זבחי תרי זמני קרי ביה זבח זבחיי למאי הלכתא פלגינהו רחמנא מהדרי ולא כתב זבחיי למימר בזמן דאיכא זבח לא מחייב אזבחיי בזמן דליכא זבח מחייב אזבחיי: ובמועד לשמו פטור וכו': טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור אמאי פסח בשאר ימות השנה שלמים הוי שמעת מינה פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה אמר ר' חייא בר גמדא נזרקה מפי חבורה ואמרו כגון שהיו בעלים טמאי מת ונדחין לפסח שני דסתמיה לשום פסח קאי:

מתני' הפסח נשחט בשלש כתות שנאמר [2]ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל קהל ועדה וישראל נכנסה כת הראשונה נתמלאה העזרה נעלו דלתות העזרה תקעו הריעו ותקעו הכהנים עומדים שורות שורות ובידיהם בזיכי כסף ובזיכי זהב שורה שכולה כסף כסף ושורה שכולה זהב זהב לא היו מעורבין ולא היו לבזיכין שוליים שמא יניחום ויקרש הדם שחט ישראל וקבל הכהן נותנו לחבירו וחבירו לחבירו ומקבל את המלא ומחזיר את הריקן כהן הקרוב אצל המזבח זורקו זריקה אחת כנגד היסוד יצתה כת ראשונה ונכנסה כת שניה יצתה שניה נכנסה שלישית כמעשה הראשונה כך מעשה השניה והשלישית קראו את ההלל אם גמרו שנו ואם שנו שלשו אע"פ שלא שלשו מימיהם ר' יהודה אומר מימיהם של כת שלישית לא הגיעו לאהבתי כי ישמע ה' מפני שעמה מועטין כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהכהנים מדיחים את העזרה שלא ברצון חכמים ר' יהודה אומר כוס היה ממלא מדם התערובת זרקו זריקה אחת על גבי המזבח ולא הודו לו חכמים כיצד תולין ומפשיטין אונקליות של ברזל היו קבועים בכתלים ובעמודים שבהן תולין ומפשיטין כל מי שאין לו מקום לתלות ולהפשיט מקלות דקים וחלקים היו שם מניח על כתפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט ר"א אומר י"ד

שחל

קשיא מליקה אמליקה. דס"ד בארבעה עשר קאמר וקתני דעבר אמליקה דומיא דשאר קרבנות ועוד דקא חשיב ליה כשחיטה: ה"ג **ולטעמיך תיקשי לך היא גופא דקתני רישא לא אמרו אלא פסח בלבד.** אבל אשאר קרבנות לא מחייב והדר תני אחד המולק ואחד המזה: **אלא הא והא.** תרוייהו הנך מתניתא רבי שמעון דמתני' דפטר אשאר קרבנות בארבעה עשר ומחייב עלייהו במועד: **מליקה אמליקה לא קשיא.** קמייתא דפטר בארבעה עשר קאי כדתני בה בהדיא ותנא עוף והוא הדין לשאר זבחים אלא משום דאורחיה לעכוביה בו ביום אחר התמיד נקט ליה ורישא דמתניתא בתרייתא דקתני נמי לא אמרו אלא פסח בלבד רבי שמעון אמרה ובארבעה עשר קאי ואחד השוחט כו' דסיפא בחולו של מועד קאמר ואשמעינן חיובא לזורק ולמולק כשוחט דלא תימא שחיטה דווקא: **תנאי היא.** הני תרתי סתמי תנאי היא ואליבא דרבי שמעון מר מקיש הקטרה לעבודת הדם הואיל וישנו בהלנת אימורין ומר לית ליה הא היקישא דשחיטה קאמר רחמנא וזריקה דמתרביא בהדיא מדם זבחי אבל הקטרה לא: **זבחי זבחי תרי זימני.** תרי קראי כתיבי שקיל י' לחד מינייהו ושדי אאידך וקרי ביה זבח דהיינו פסח וקרי ביה זבחיי לשאר זבחים: **ולמאי פלגינהו רחמנא.** ולא כתב זבחיי בחד קרא והכל במשמע בין בפסח בין בשאר זבחים: **לומר לך בזמן דאיכא זבח.** דהיינו פסח בארבעה עשר לא מחייב אשאר זבחים: **הא סתמא פטור.** מלא משחט דאמרינן כל כמה דלא עקר שם פסח מיניה הוא פסח ושחטו בשאר ימות השנה ופסול ושחיטה שאינה ראויה היא: **בעי עקירה.** ולא אמרינן סתמיה שלמים הוא ולשון בעיא הוא כלומר פשטינן לה מהכא או לא: **מפי חבורה.** כולם הודו בדבר זה לאוקומי מתני' דמשמע דבעי למעקר שם פסח מיניה כגון שהיו בעליו טמאין בארבעה עשר דסתמיה לשם פסח שני קאי מש"ה בעי עקירה: **מתני' הפסח נשחט בשלש כיתות.** פסחי צבור בין שהצבור מועטין ויכולין ליכנס כולן בבת אחת מצוה ליחלק לשלש כיתות זו אחר זו: **בזיכי זהב ובזיכי כסף.** כפות גדולות לקבל בהן הדם: **שכולה כסף כו'.** בגמ' (ו) מפרש טעמא: **ולא היו לבזיכין שוליים.** רחבין מלמטה אלא חדין תחתיהם כדי שלא יוכלו ליתנם על הקרקע: **שמא יניחום.** כהנים על גבי קרקע עד שיקבלו דם אחר מחמת שהן מרובין וישכחום ויקרוש הדם ולא יהא ראוי לזרוק: **שחט ישראל.** אם ירצה שהשחיטה כשירה בזרים בכל הקרבנות: **וקיבל כהן.** הדם בכהן מלומר הטלה: **נותנו לחבירו.** שהרי בשורה הן עומדים עד המזבח: **מקבל את המלא.** מיד הנותנו לו ומחזיר את הריקן שחזר אליו מיד כהן הזורק: **זריקה אחת.** בכהן עצמו זורק ולא מתנה באצבע שאין לך קרבן טעון אצבע אלא חטאת לבדה דכתיב (ויקרא ד) באצבעו: **כנגד היסוד.** ברוחות שבמזבח שהיה יסוד תחתיהן וזורק לזקיפתו של מזבח והוא נופל ליסוד. ולפי שאין היסוד מקיף את המזבח אלא את הצפון ואת המערב כדתנן במסכת מדות (פ"ג משנה א) לכך הוצרך לומר כנגד היסוד: **כך מעשה השניה ושלישית.** הכל כאשר אמרנו: **קראו את ההלל.** אכל כיתות קאי: **אם גמרו שנו.** כשהיו מתחילין לשחוט מתחילין לקרות ואם רבו הפסחים ומשך זמן שחיטתן עד שגמרו ועדיין רבים שוחטין חוזרין וקורין שניה: **ואם שנו.** ועדיין לא גמרה שחיטת פסחי אותה הכת שילשו וכן השניה וכן השלישית ואע"פ שלא אירע מעולם שישלשו לפי שהיו שם כהנים מרובין ומהירין במלאכתן: **לא הגיעו לאהבתי.** אפילו פעם ראשון: **אלא שהכהנים מדיחין העזרה.** שאמת המים מהלכת בעזרה וכשהן רוצין להדיח העזרה פוקקין את נקב יציאתה והמים פושטין והולכין על גדותיה ומדיחין את כל העזרה שרצפה של שיש היתה כולה ואחר כך פותחין הנקב והמים יוצאים ובערב הפסח מתוך שהדמים מרובים היו מדיחין אותה והכהנים היו מדיחין אותה בשבת שלא כרצון חכמים: **מדם התערובת.** המוטל על הרצפה וטעמא מפרש בגמרא (סה.): **אונקליות.** מסמרים שראשיהן כפופין למעלה. קרוק"ש בלע"ז: **בעמודים.** אלו עמודין קטנים הרבה וקרויין ננסין כדאמרינן במס' תמיד (פ"ג משנה ה) דתנן בית המטבחיים היה לצפונו של מזבח ועליו שמונה עמודין וקרויין ננסין וקורות של ארז על גביהן ואונקליות של ברזל היו קבועין בהן וג' סדרים שבהן תולין ומפשיטין וקבועין בעזרה במקום בית המטבחיים: **חלקין.** מחולקין. מפוללות קליפתן:

שחל

הא והא רבי שמעון. נראה לר"י דהשתא קמייתא לא הוה מצי לאוקומי כרבנן משום דקתני בה אבל המולק את העוף בי"ד אינו עובר בולא כלום אמאי נקט עוף אי לאו דאתא למידק דווקא בי"ד אבל בחול המועד אפילו בעוף נמי מיחייב והיינו כר' שמעון ובקונטרס פי' לעיל טעם אחר אמאי נקט עוף:

ואיכא דלא מקיש. חלב לזבח ונהי דלא מקיש להקטרה לענין הכי מקיש דלא אמרינן אפילו אחד בסוף העולם דסברא הוא לאקושי להכי:

טעמא שלא לשמו הא סתמא פטור ש"מ כו'. זאת גירסת רש"י ואין נראה לר"ת דהא איכא למידק מרישא איפכא וגריס ר"ת הכי לשמו אמאי פטור שלמים לשם פסח קשחיט ש"מ בעי עקירה פירוש דאי לא בעי עקירה אפילו שחט לשמו כשר דשלמים לשם פסח כשר דהא מכשיר לעיל ר' יהושע שוחט אחרים לשמו (ו):

קראו את ההלל. פי' לוים דתניא בתוספתא ישראל שוחטין את פסחיהן ולוים קוראים את ההלל קשה לר"י דאמרינן בפ' אין נערכין בערכין (יא.) ובכילד מברכין (ברכות לה. ושם) אין אומרים שירה אלא על היין והכא מוכח דאיכא שירה בלא נסכים וכן היו (ח)מקדשין העזרות בב' תודות ובשיר ואומר ר"י דה"פ אין אומרים שירה בשעת הקרבת קרבן אלא על היין דמשמח אלהים ואנשים דריש ליה ועיקר שתיה ושמחה היינו בשעת אכילה ודומיא דהכי נמי לגבוה בשעת הקרבת קרבן קאמר דאין אומר שירה אלא על היין אבל שלא בשעת הקרבה היו אומרים שירה שלא על היין בכמה דוכתי:

אתיא

מסורת הש"ס

א) לקמן עג: חולין ל., ב) זבחים יד., ג) סוכה נד., ד) [זבחים לד: מנחות נט:], ה) שבת קכג., ו) [ע"ב], ז) [וע"ע תוס' יומא סב. ד"ה טעמא], ח) [שבועות יז.].

◆

תורה אור השלם

1. לֹא תִזְבַּח עַל חָמֵץ דַּם זִבְחִי וְלֹא יָלִין חֵלֶב חַגִּי עַד בֹּקֶר: שמות כג יח
2. וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם: שמות יב ו

◆

לעזי רש"י

קרוק"ש. ווים. אנקולים.

◆

מוסף רש"י

פסח בשאר ימות השנה שלמים הוי. דנפקא לן מתחלת פסח לה' אלהיך צאן ובקר למותר פסח קרב שלמים (חולין ל.). שמעת מינה. מדקרי ליה זבח פסול. פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה. למיעקר שם פסח מיניה וכל כמה דלא עקר פסח הוא וכי שחיט ליה שלא בזמנו הוי פסח פסול (שם). נזרקה. תשובה זו שאלי משיב, מפי חבורה. ואמרו לעולם לא בעי עקירה, והאי דמשמע דבעי עקירה כגון שהיו בעלים. כפסח ראשון טמאי מתים ופסח זה לא נדחה מחמת איבוד אלא מחמת בעלים שנדחו מחמת טומאה לפסח שני והאי פסח חזי ליקרב באייר הלכך בעי עקירה (שם). שחט ישראל וקבל הכהן. כן היה דרכן לעשות (זבחים יד:). קראו את ההלל. כל כת קוראה את ההלל ג' פעמים שהיו פסחיהם מרובין והיו טעונין הלל בשחיטתם ולא היו מספיקין לשחוט פסחים כל כת עד שקראוהו שלש פעמים, ואע"ג דתנן אע"פ שלא שלשו מימיהן, היינו לא גמרו פעם שלישית כולו, אבל מיהו אין כת שלא היתה גומרתו שתי פעמים ומתחלת בו פעם שלישית (סוכה נד:). מפני שעמה מועטין. שבשתי כתות הראשונות נתמלאה העזרה לכל כת ונשאר כת שלישית כמעט ולא היה שהיית פסחיהן מארכת כדי קריאת שלש הללות (שם).

עין משפט
נר מצוה

א [מיי' פ"ה מהל' פסולי המוקדשין הל' טו]:
לו ב מיי' פ"א מהל' ק"פ הלכה ט:
לז ג שם הלכה יא:
לח ד שם הלכה יב:
לט ה שם הלכה יג:
מ ו שם הלכה יד:
מא ז שם הלכה טו:
מב ח שם הלכה יא:
מג ט שם הלכה טז:
מד י שם הלכה יד:

◆

רבינו חננאל

הכא קתני המולק עובר והמקטיר את האימורין אינו עובר. והתם קתני המקטיר את האימורין עובר והמולק אינו עובר קשיין אהדדי. ופרקינן שתי הברייתות לר"ש הן, הא דפטרה אמליקה בי"ד הכי קתני ר' שמעון במתני' ושאר כל הזבחים בי"ד בין לשמן ובין שלא לשמן פטור ור' שמעון פוטר בשאר זבחים כ"ש אמליקה, והא דמחייבת אמליקה בחולו של מועד דבהדיה מחייב ר"ש במשנתנו [דתנן] בשאר כל הזבחים במועד בין לשמן ובין שלא לשמן [חייב] דמליקה כשחיטה חשיב לה. הקטרת אימורין יש תנא דמקיש הקטרה לשחיטה ומחייב, ויש תנא דלא מקיש ותרווייהו אליבא דר"ש. ואמרינן מאי טעמא דר' שמעון דבי"ד מחייב השוחט את הפסח לבדו על החמץ ופוטר השוחט שאר זבחים על החמץ בי"ד. ובמועד מחייב השוחט שאר זבחים על (הפסח) [החמץ] ופוטר השוחט הפסח לשמו. ופשטינן טעמא דר"ש משום דכתיבי תרי קראי לא תשחט ולא תזבח, ובתרווייהו כתיב זבחי שמעי' מתרי זבחי דאינון זבחי וכיון דהוה ליה למכתב זבחים דמשמע זבחים טובא ופלגינהו וכתב זבחי זבחי. ש"מ כל היכא דאיכא זבח והוא זבח חג הפסח. הבשר שעובר עליו קרינא ביה זבחי, אזבח זה חייב ולא אשאר זבחים, אבל במועד דליכא זבח חג הפסח קרינא זבחים וחייב אשאר זבחים. ודייקינן מדקתני השוחט הפסח על החמץ במועד לשם שלמים חייב, דוקא שעקר שם פסח מעליו וקראו שלמים, מכלל דבשאר ימות השנה בעי עקירה. ופרקינן לעולם אימא לך דלא בעי עקירה ומתני' כגון שהיו בעליו טמאי מתים ונדחו לפסח שני דסתמיה לשם פסח קאי. מתני' הפסח נשחט בשלש כתות שנאמר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל קהל ועדה וישראל, הרי ג'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones